

Temeljem čl. 16, 61. stavak (1) i 99. stavak (4) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj: 32/02 i 102/09), te članka 77. stavak (2) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj: 39/09), pododjeljak C, točka-M.A.302(d) Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koje se bave ovim poslovima ("Službeni glasnik BiH", broj: 44/14) , generalni ravnatelj Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi:

INSTRUKCIJU KOJOM SE UTVRĐUJU ZAHTJEVI VEZANI ZA PREGLEDE ZRAKOPLOVA, ZRAKOPLOVNIH KOMPONENATA I NJIHOVIH RESURSA

Članak 1. (Područje primjene)

Ova instrukcija se primjenjuje na sve zrakoplove koji su upisani u Registar civilnih zrakoplova Bosne i Hercegovine, osim ako drugim propisom nije drugačije određeno.

Članak 2. (Kratice)

Kratice upotrijebljene u ovome pravilniku imaju sljedeće značenje:

- a) BHDCA (*Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation*): *Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine,*
- b) CS (*Certification Specifications*): *Standardi gradnje zrakoplova,*
- c) EASA (*European Aviation Safety Agency*): *Europska agencija za zrakoplovnu sigurnost,*
- d) ELT (*Emergency Locator Transmitter*): *Predajnik za lociranje u slučaju nužde,*
- e) ETSO (*European Technical Standard Order*): *Naredba o europskim tehničkim standardima,*
- f) EU (*European Union*): *Europska unija,*
- g) MTOM (*Maximum Take-Off Mass*): *Maksimalna masa zrakoplova pri polijetanju,*
- h) OPS (*Operations*): *Operacije (korištenje zrakoplova),*
- i) VFR (*Visual Flight Rules*): *Pravila letenja u vizualnim uvjetima.*

Članak 3. (Svrha)

- (1) Ova instrukcija se izdaje u svrhu poboljšanja procedura, načina rada, unaprjeđenja kvalitete održavanja i ujednačavanja prakse prilikom izrade Programa za tehničko održavanje zrakoplova.
- (2) BHDCA ovom instrukcijom utvrđuje dodatne zahtjeve za održavanje zrakoplova i zrakoplovnih komponenti (uključujući i motore), njihove intervale i standarde, koji su vezani za plovidbenost zrakoplova, a koji nisu navedeni u dokumentaciji proizvođača zrakoplova, s tim da se vodi računa o preporukama proizvođača (ako postoje glede navedenih radova).

Članak 4. **(Opći naputak za dodatne zahtjeve)**

Vlasnikov/operaterov Program tehničkog održavanja zrakoplova treba da sadrži dodatne zahtjeve za održavanje. Dodatni zahtjevi BHDCA vezani za održavanje zrakoplova su:

1. Za određivanje vremena između dvije revizije (TBO) motora/agregata (karburator, magneti, vakuum crpka, itd.) i propelera (elise), vlasnik/operater mora primjenjivati preporuke proizvođača motora/agregata, kao što su servisni bilteni (SBs), servisna pisma (SLs), informativna servisna pisma (SILs) ili slični dokumenti na koje se priručnik za održavanje (MM) ili priručnik za planiranje održavanja (MS) pozivaju ukoliko nije definirano na neki drugi način prihvatljiv za BHDCA.
2. Provjera pito-statičkog sustava na pojavu gubitka fluida (curenje) se provjerava svaka 24 mjeseca i to sukladno EASA CS22.1325, EASA CS23.1325, EASA CS25.1325, EASA CS27.1325 ili EASA CS 29.1325, u ovisnosti od toga koji je CS primjenjiv.
 - Postupak provjere propusnosti pito-statičkog sustava na pojavu gubitka fluida se vrši na sljedeća dva načina:
 - a) stavljanjem pod tlak pito-statičkog sustava na cca. 3,4kPa ("1inch mercury or 140 knots"); bez daljnjeg dodavanja tlaka ne smije doći do gubitka tlaka u periodu od 10 sekundi;
 - b) stavljanjem pod tlak pito-statičkog sustava tako da pokazivač brzine zrakoplova pokazuje normalnu brzinu krstarenja. Nakon jedne minute je potrebno potvrditi da pokazivač brzine ne pokazuje manju brzinu.

U slučaju da je gubitak tlaka u pito-statičkom sustavu manji od onog propisanog od proizvođača, može se tolerirati kao ispravan.

3. Kalibriranje visinomjera se provjerava svaka 24 mjeseca (primjenjiv standard: FAR 43, Dodatak E).
4. Kalibriranje brzinomjera ("*Scale error*") se provjerava svaka 24 mjeseca (primjenjiv standard: ETSO-C2d ili ETSO-C46a, posljednja izmjena i dopuna).
5. Kalibriranje pokazivača vertikalne brzine ("*Scale error*") se provjerava svaka 24 mjeseca (primjenjiv standard: ETSO-C8e, posljednja izmjena i dopuna).
6. Kalibriranje magnetnog kompasa se provjerava svaka 24 mjeseca, a ukoliko su se na zrakoplovu provjeravale instalacije instrumenata, potrebno i ranije (primjenjiv standard: EASA CS 22.1327, EASA CS 23.1327, EASA CS 25.1327, EASA CS 27.1327 ili EASA CS 29.1327, posljednja izmjena i dopuna).
7. Kalibriranje transpondera se provjerava svaka 24 mjeseca; (primjenjiv standard: FAR 43 Appendix F, posljednja izmjena i dopuna).
8. ELT se provjerava po preporukama proizvođača ili provjerava rok važnosti baterije i dovoljne jačine signala odaslanog sa antene svakih 12 mjeseci.
9. Prsluci za spašavanje se provjeravaju po preporukama proizvođača ili se zamjenjuju svakih 12 mjeseci novima.
10. Inspekcija i zamjena pojaseva za vezivanje u kabini i kokpitu se vrši sukladno preporukama proizvođača ili, ako ne postoje takve preporuke, detaljna vizualna inspekcija se vrši svake godine, a zamjena svakih 12 godina.

11. Boce pod tlakom punjene kisikom/azotom moraju biti servisirane i testirane sukladno preporuci proizvođača. Ukoliko nema takvih preporuka, boca će se servisirati ili testirati sukladno BiH nacionalnim propisima.
12. Vaganje zrakoplova koji se ne koristi za komercijalni zračni prijevoz (non CAT) vagat će se na svaka 72 mjeseca ili po preporuci proizvođača.
13. Vaganje zrakoplova koji se koristi za komercijalni zračni prijevoz (CAT) treba biti sukladno EU-OPS (Part-OPS).
14. Vaganje aparata za gašenje požara u kabini i kokpitu se obavlja na svakih 12 mjeseci.
15. Hidrostatički test aparata za gašenje požara obaviti će se po preporukama proizvođača ili, ukoliko nema takvih preporuka, na svakih 60 mjeseci.
16. Provjera kompletnosti i rokova trajanja sadržaja kutije za prvu pomoć obaviti će se na svakih 12 mjeseci.
17. Gipka crijeva u prostoru motora:
 - U slučaju kada su u pitanju gumena crijeva, onda se inspekcija i zamjena vrši prema preporukama proizvođača ili, ako takvih preporuka nema, zamjena se vrši nakon 5 godina od njihove instalacije;
 - U slučaju kada su u pitanju teflonska crijeva, onda se inspekcija i zamjena vrši prema preporuci proizvođača ili, ako takvih preporuka nema, zamjena se vrši nakon 10 godina od njihove instalacije.
18. Obnova, inspekcija i zamjena gipkih crijeva u trupu zrakoplova se vrši po preporukama proizvođača. Ukoliko nema takvih preporuka, zamjena crijeva se vrši nakon 10 godina od njihove instalacije.
19. Obnova, inspekcija i zamjena crijeva vakuum sustava se vrši po preporukama proizvođača. Ukoliko nema takvih preporuka, zamjena crijeva se vrši nakon 10 godina od njihove instalacije.
20. Provjera kapaciteta baterije se vrši po preporukama proizvođača. Ukoliko nema takvih preporuka, rok za provjeru kapacitivnosti kod olovne baterije ne smije biti duži od 3 mjeseca i 4 mjeseca za NiCd baterije. Za (VFR) zrakoplove, čija je MTOM < 1200 kg, rok za provjeru kapacitivnosti baterije ne smije biti duži od 12 mjeseci.
21. Pregledi izlaza/otvora u slučaju opasnosti se provjeravaju po preporukama proizvođača. Ukoliko nema takvih preporuka, operativni pregled se vrši svakih 6 mjeseci.
22. Funcionalna proba snimača glasa u kokpitu (CVR) se vrši po preporukama proizvođača ili, ako nema preporuka proizvođača, svaka 24 mjeseca.
23. Funcionalna proba snimača podataka o letu (FDR) se vrši po preporukama proizvođača ili, ako nema preporuka proizvođača, svaka 24 mjeseca.
24. Postupak u slučaju dužeg stajanja klipnog motora zrakoplova – preporuka proizvođača ili, ako nema preporuka proizvođača, startovanje motora je obvezno jednom u 30 dana do postizanja radne temperature ulja u motoru.
25. Ispravnost kuke za vuču na zrakoplovu se provjerava svake godine, a revizija prema preporuci proizvođača ili nakon ne više od 2000 lansiranja (take-off).

Članak 5.
(Prijelazne odredbe)

Svi vlasnici/operatori zrakoplova, upisanih u Registar civilnih zrakoplova Bosne i Hercegovine, dužni su da postupe po ovoj instrukciji u roku od 6 mjeseci od dana njenog stupanja na snagu.

Članak 6.
(Stupanje na snagu)

Ova instrukcija stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Banja Luka, 19.06.2014. godine
Broj: 1-3-02-2-591-1/14

Generalni ravnatelj
Đorđe Ratkovića, v.r.